

03 FEB 2009

JUSTISDEPARTEMENTET	
03 FEB 2009	
SAKSNR.:	200502517
AVD/KONT/BEH:	KOA/DW/ET
DDK.NR.	102
ARKIVKODE:	452

Det kongelige justis og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
2008/24426-23/008

Dato:
30.01.2009

HØRINGSUTTALELSE BARN OG STRAFF VED KRIMINALOMSORGEN REGION SØR

Innledning

Region sør vil uttrykke tilfredshet med utredningens brede og grundige gjennomgang av temaet. Utredningen vil ha verdi som støtte for vurderinger, diskusjoner og kunnskapsutbredelse i ettertid. Den forsterker føringer om mer bruk av "restorative justice" og ressursene i det sivile samfunn i konfliktløsning og gjennomføring av reaksjoner.

Vedlagt følger uttalelser fra Berg og Ringerike fengsel. Under følger våre kommentarer til de enkelte kapitler.

6.1.3.2 Etterforskning der lovbryter er 12 til 15 år

Riksadvokaten bør snarest utarbeide retningslinjer slik straffeprosessloven § 224 annet ledd åpner for

6.1.3.3 Underretning til barneverntjenesten

Politiet bør innskjerpe sin meldingsplikt til barnevernet ifm etterforskning av straffbare handlinger for de under 18, en slik meldeplikt bør også forplikte barnevernet til å ta kontakt med vedkommende barn og dets verger for å undersøke hvordan situasjonen er rundt ungdommen så tidlig som mulig.

9.2.2 Bruk av varetektfengsling og 9.3.2 barnevernets rolle

Utvalget argumenterer mot overføring av varetektfengsling av barn fra kriminalomsorgen til barnevernet med følgende:

- "Både hensynet til faren for bevisforspillelse og unndragelse krever at institusjonen kan benytte låste dører og streng kontroll. De fleste barneverninstitusjoner er i dag åpne".
- Videre at "varetektsfengsling med plassering i barnevernet vil kreve *egne institusjoner* (*vår uth.*) som har begått lovbrudd eller er mistenkt for dette. Slike institusjoner må ha en viss utbredelse og være lett tilgjengelig på kort varsel".
- Det kreves at en overføring av ressurser og at "vilje til økt ressursbruk er imidlertid ikke et tilstrekkelig argument for overførsel av ansvaret for nødvendige strakstiltak til barneverntjenesten".
- Utvalget forutsetter at det kreves egne institusjoner og følger opp med å vise til at dette faglig sett har vist seg lite egnet og at opprettelsen av slike enheter vil legitimere økt bruk av institusjonsplasseringer.
- Et siste argument for ikke å overføre ansvaret til barneverntjenesten er at den ikke bør ha som en hovedoppgave å drive "samfunnsvern" da dette kan svekke tilliten som skal ligge til grunn til klientene. Barneverntjenesten har som hovedoppgave "å gi omsorg og behandling".

Vi vil bemerke følgende til dette:

Hensynet til isolasjon under varetekt som utvalget viser til gir ikke et korrekt bilde. Mulighetene til hel eller delvis isolasjon er svært begrenset etter lovendringene i straffeprosessloven i 2002. Etter straffeprosesslovens regler er det i all hovedsak brev og besøksforbud som benyttes. Endringene kom etter kritikk av Norges utstrakte bruk av dette virkemiddelet og er ytterligere begrenset for de under 18. I de aller fleste tilfeller får innsatte brev og besøksforbud evnt medieforbud. I få tilfeller ilegges isolasjon fra medinnsatte. Dersom dette gjøres er det kun for kortere perioder. I praksis betyr dette at innsatte har rett til fellesskap med andre, men skal ikke ha fri tilgang til telefon, Internett, brev, besøk og evnt tv aviser og radio.

Videre foreslår utvalget selv og avskaffe full isolasjon og brev og besøksforbud for de under 18 år slik at argumentet for fremtiden ikke slår til.

En annen sak er at våre tradisjonelle varetektsfengsler ikke kan tilby tilfredstillende aktiviteter for innsatte fordi de er innredet etter det gamle regelverket. Med andre ord er det fortsatt svært dårlige aktivitetstilbud for varetektsinnsatte i mange av våre enheter, selv om kjennelsen i all hovedsak ikke lenger oppstiller et forbud mot fellesskap.

Slik situasjonen er nå vil barn ofte sitte isolert de fleste timer i døgnet uten spesielle tiltak rundt dem. Kriminalomsorgens statistikker på aktivitet og passivitet for de under 23 år underbygger dette og viser tom dårligere aktivitet for denne aldersgruppen sammenlignet med det generelle aktivitets og passivitetsnivået.

Realiteten nå og i overskuelig fremtid er at barn vil måtte utholde varetekten sammen med voksne. De typiske varetektsfengslene er ofte innrettet etter de gamle varetektsreglene som isolerte innsatte fra hverandre. Selv om Norge har fått nye regler som i mye mindre grad åpner for isolasjon under oppholdet, er realiteten at det finnes svært begrensede aktivitets og fellesskapstilbud i de typiske varetektsavdelingene.

Etter barnekonvensjonens artikkel 4 oppstilles det en forpliktelse til å ha for hånden alternative tiltak til frihetsberøvelse, særlig mht varetekt. Dette taler etter vårt syn for at barn i størst mulig grad ikke gjennomfører varetekt i fengsel. Utvalgets undersøkelse viser tydelig at domstolene sjelden eller aldri benytter muligheten som ligger i plassering i barnevernsinstitusjon som varetektssurrogat.

Kriminalomsorgen region sør sin erfaring er at så snart disse barna blir tatt og pågrepet for sine handlinger så slipper barnevernet saken og overlater barnet til kriminalomsorgen. Barn er fortsatt barn selv om de har begått en straffbar handling. Så lenge de er barn er det vårt syn at barnevernet har en forpliktelse til å ivareta barnets beste. Barnets beste er ikke å oppholde seg i fengsel. Skal Norge ta på alvor sin forpliktelse etter barnevernkonvensjonen må barnevernet på banen og håndtere disse barna. Hvis man i tillegg skal oppfylle forpliktelsen til å ikke blande barn og voksne jf barnekonvensjonen art 37 c, samt forpliktelsen til å ikke blande domsinnsatte og varetektsfengslede er den enkleste måten og håndtere dette på å gjennomføre varetekt i barnevernsinstitusjon.

Det at de fleste *barneverninstitusjoner i dag er åpne*, kan ikke i seg selv være noe argument for at de vanskeligste barna skal beholdes i straffesystemet. Det er kanskje heller et uttrykk for manglende erkjennelse av nødvendigheten for å sette betryggende rammer rundt barna slik at de kan gjøres tilgjengelige for hjelp.

Forutsetningen om at det vil kreve *egne institusjoner* er etter vår oppfatning unødvendig innskrenkning av løsningsalternativene. Det må kunne tenkes opprettet avdelinger innen en barnevernsinstitusjon som på kort varsel etablere det påkrevde varetektsregime. Bufetat har akuttinstitusjoner som meget vel kan benyttes som plasseringsalternativer. Dette må kunne avvikles når behovet ikke er der.

Innenfor en region eller fylke bør det kunne finnes tverrfaglige ambulante team med særlig kompetanse på sikkerhet og innhold i varetekts- og soningsregimer som kan settes inn ved behov.

Det finnes mye kunnskap om hvordan slike regimer eller miljøer kan tilrettelegges for å hindre skade og støtte utvikling hos barnet/ungdommen. Vi viser her til MultifunC modellen og kunnskapen bak denne.

Region sør anser det ikke nødvendig å opprette egne institusjoner i barnevernet til varetektsfengsling eller soning.

For at barnevernsinstitusjoner skal kunne ha en slik beredskap må det *tilføres ressurser*. Utvalget uttaler at "vilje til økt ressursbruk er ikke et tilstrekkelig argument for å overføre ansvaret for nødvendige strakstiltak til barneverntjenesten". Region sør vil på den annen side hevde at manglende "vilje til økt ressursbruk" bør hindre en ansvarsoverføring hvis dette er til barnets beste.

Antallet barn/ungdom som dette gjelder vil neppe ha et omfang som vil kunne betegnes eller oppfattes som noen *hovedoppgave* for den samlede barneverntjenesten.

Kontroll og grensesetting kan ikke etter vår oppfatning skilles så enkelt ut fra *omsorg og behandling*. Tilliten til barneverntjenesten både ute i samfunnet og hos klientene er heller truet av manglende tydelighet og vilje og evne til handling. Utredningens anførsler her minner om prinsippdiskusjoner om tvang og behandling, og barnevern kontra samfunnsvern som etter vår oppfatning har mistet sin aktualitet. Barneloven og barnverntjenesteloven har tatt inn at omsorg, oppdragelse og behandling av barn forutsetter både grensesetting og kontroll og nærhet og støtte. Gode barnevernfaglige tiltak balanserer dette på en utmerket måte. De som ikke klarer det mislykkes.

Argumentet om at dersom det ville være mulig å gjennomføre varetekt i egnede barnevernsinstitusjoner ville det gi negative følger som økt bruk av varetekt, forringelse av sosiale nettverk og opprettelse av nye negative nettverk gjelder like fullt dersom det opprettes egne enheter med dette formålet i kriminalomsorgen. Ja kanskje i ennå større grad fordi enhetene kun har frihetsberøvelse av kriminell ungdom som målgruppe. Dette ligner på ungdomsfengsel og utvalget har selv konkludert med at dette ikke er en ønsket utvikling.

Barnevernet er den instans som må anses å ha et slags endelig ansvar for omsorgen for barnet og dets sosiale tilpasning fram til 18 år og for oppfølgingstiltak inntil 23 år.

Barnevernet bruker allerede barns kriminalitet og rus som grunnlag for tvangsplassering, slik plassering regnes også som straff etter EMK prinsipper, slik at målgruppen er vel kjent for barnevernet. Forskjellen er at barnet i enkelte perioder faktisk er under straffeforfølging. Det er likevel samme barn. Selv om det vil være nødvendig å starte varetektsperioden i en enhet under kriminalomsorgen bør alle barn over i institusjon enten mot slutten av varetektsperioden som surrogat eller etter hvert som soning etter § 12. Det er således behov for en regulering av barnevernets forpliktelser når barn er under straffeforfølging. Lov forskrift og rundskriv må utformes slik at det ligger et klart ansvar hos barnevernet til å samarbeide og tilrettelegge for disse barna sammen med kriminalomsorgen slik at varetektssurrogat benyttes fremfor plassering i fengsel. Det er også nødvendig å gi noe videre hjemler i barnevernslovgivningen for innlåsning og regulering av kontakt med utenverdenen i disse periodene.

I tillegg til forslaget om at barnevernet skal møte i fengslingsmøtene, bør regelverket også forplikte barnevernet til å møte i ansvarsgrupper i fengslet slik at man sammen kan vurdere muligheten for varetektssurrogat. Situasjonen under rettsmøtet vil ofte ikke være egnet for slike vurderinger. Påtalemyndigheten er først og fremst opptatt av etterforskningsmessige hensyn, barn forsvarer og dommer har ikke tilstrekkelige kunnskaper om hvilke muligheter som foreligger og barnevernet er etter vår erfaring mest interessert i en pause. Kriminalomsorgen sammen med barnevernet bør således under hele perioden arbeide med alternativer. I beste fall vil man også kunne, så snart dom foreligger, få barnet over i foregrepet soning etter § 12 i egnet institusjon.

Et annet varetektssurrogat som bør vurderes for de under 18 er muligheten for å bruke elektronisk kontroll(EK). Forslaget om EK som varetektsurrogat ble forkastet i høringsrunden. Noen nærmere drøftelse av å åpne for denne muligheten kun for de under 18 ble ikke foretatt. Etter vårt syn vil dette være en glimrende måte å unngå skadevirkningene av å ta barnet ut av sine rette omgivelser og utsette det for et negativt fengslingsmiljø. EK kan kombineres med andre vilkår under varetektsperioden og gir meget gode muligheter for kontroll.

9.3.2 Varetektsfengsling

Utvalget foreslår ikke en absolutt grense for varetektsperioden.

Kriminalomsorgen region sør anser at det bør oppstilles absolutte frister for varetektsfengslingens lengde, og at denne fristen bør kobles mot plikten til å finne egnede surrogater. Etter vårt syn vil det sjelden være etterforskningsmessige behov utover 2 måneder for å bruke en fengselsplass til varetekt. Etter to måneder bør det derfor oppstilles en plikt til å benytte en egnet institusjon.

9.4.1 Innholdet i varetekten

Når det gjelder retten til å reservere seg fra aktivitetsplikten under varetekt foreslår region sør at dette ikke bør gjelde de under 18 år. Disse barna er vanskelige å motivere til aktivitet. Så lenge de kan forbeholde seg retten til å sitte på cella og all aktivitet tom skole er en frivillig sak vil det være vanskelig å gi tilbud som begrenser skadevirkningene. Etter vårt syn bør lovverket/retningslinjer endres på dette punkt slik at de unge kommer i aktivitet.

9.4.2 Egne enheter for barn

Det foreslås fra utvalget at varetektsfengsling av barn kan legges til en egen enhet for unge innsatte inntil 23 år, som skal finnes i hver kriminalomsorgsregion.

Region sør vil påpeke at forslaget om egen enhet for varetekt for barn kan føre til at man lettere tyr til bruk av denne enheten framfor å være måteholdne med varetekt eller tar i bruk varetektssurrogater overfor gruppen.

9.4.3 Kontakt med familie ved brev og besøksforbud

Vi støtter utvalgets vurdering av at det ikke skal være mulighet for brev og besøksforbud for de under 18.

9.5.4.5.2 Innholdet i samfunnsstraffen

Region sør anbefaler at det gis et tillegg til straffelovens § 28 a hvor det gis føringer om at gjennomføringstiden for de mellom 15 og 23 år bør være lenger enn normalt. Dette ikke bare av hensyn til skolegang men også for at det skal være en langvarig oppfølging av de domfelte. Friomsorgen etterlyser tid i arbeidet med de unge og en 30 timers samfunnsstraff over 4 måneder er for lite tid. Dersom perioden strekkes til et halvt år og oppfølgingen består av individuelle samtaler/ansvarsgrupper istedenfor samfunnsnyttig tjeneste kan dette føre til strengere rammer rundt den domfelte i perioden.

9.5.5 En ny straffereaksjon

Utvalget foreslår innføring av et såkalt "ungdomsstormøte" etter modell av "youth conference" i Nord-Irland. Modellen har elementer av restorative justice, konfliktråd og nettverksmetodikk i seg. Retten kan som en strengere reaksjon en samfunnsstraff pådømme gjennomføring av "ungdomsstormøte". Målgruppa er ungdom som har begått gjentatt og/eller alvorlig kriminalitet. Møtet skal tilrettelegges av en "ungdomskoordinator" tilknyttet konfliktrådet. Foruten ungdommen, foreldre/verger og fornærmede skal de ulike instanser som har med ungdommen å gjøre møte. Møtet skal munne ut i en "ungdomsplan" som skal innholde betydelig kontroll og restriksjoner i domfelters dagligliv. Den skal ha både et straffende og rehabiliterende innhold. Utvalget har vurdert om "ungdomsstormøtet" skal være egen straffart, implementeres i samfunnsstraffen eller være vilkår for betinget fengselsdom. De anbefaler å knytte det som vilkår til betinget dom. Region sør støtter anbefalingen.

Forankringen i konfliktrådet

Kriminalomsorgen region sør er enig i at "ungdomsstormøtet" som reaksjon administreres av konfliktrådet. Selv om modellen for reaksjonen har sin referanse i Nord-Irland, har et liknende tiltak vært prøvd ut i et prosjekt med "Oppfølgingsteam" i regi av konfliktrådet i Trondheim. Utprøving av "stormøte"-metodikken har stått sentralt i prosjektet og gitt gode resultater. Det er etter vår oppfatning et viktig element ved reaksjonen at den gjennomføres i en tydeligere *sivil kontekst* som den konfliktrådet tilby. Konfliktrådet dessuten den instans som har spisskompetanse og bredest erfaring innen konfliktløsning, mekling, nettverksmøter og restorative justice.

Såkalte ”stormøter” er faglig satsingsområde for konfliktrådene i 2009, noe som vil styrke dem ytterligere i forhold bli tillagt ansvaret for denne reaksjonsformen.

Det framgår av forslaget at kriminalomsorgen skal være en fast del av ungdomsteamet. Dessuten kan det forventes at barnevernet vil være representert i de aller fleste tilfeller. Denne tverrfaglige sammensetningen vil ivareta god faglig bredde og trykk i arbeidet.

Vi vil imidlertid advare mot å la påtalemyndigheten håndtere bruddet og viser i den forbindelse til de drøftinger som lå til grunn for at myndigheten for å fremme brudd i samfunnsstraffen ble lagt til kriminalomsorgen. All erfaring viser at påtalemyndigheten ikke prioriterer å fremme bruddsaker for retten, mens dette fungerer etter intensjonen hos kriminalomsorgen. Etter vårt syn vil det være hensiktsmessig å koble mer av oppfølgingsarbeidet til friomsorgen og begrense ungdomskoordinatorens arbeid noe ift kontroll, dokumentasjon og utforming av vedtak med mer. Erfaring viser at det er et omfattende arbeid å sikre kompetansen på saksbehandlingstiden i samfunnsstraffen. Det ville være en fordel å bygge videre på den eksisterende kompetansen på dette feltet. Videre vil det tydeliggjøre overfor domfelte det straffende elementet i ungdomsplanen og konsekvensene ved brudd dersom friomsorgen gis et hovedansvar for denne delen. Kontroll tiltak som kontakt med skole, arbeidsplass, ruskontroll med mer er også naturlig at friomsorgen tar.

9.5.3. Særlig om bruk av fengsel

Utvalget fremhever betydningen av å ta i bruk andre reaksjoner enn frihetsberøvelse i framtida i lang større grad enn vi gjør i dag. Det skulle tale for at bruk av plasseringer i barneverninstitusjon som erstatning for fengsel vil kunne bli av begrenset omfang.

9.5.3.3 Frihetsberøvelse i fengsel eller ved plassering i barneverninstitusjon

Region sør anbefaler i motsetning til utvalget at plassering i barneverninstitusjon skal erstatte bruk av fengsel overfor barn. Dette i form av soning etter § 12. Vi erkjenner imidlertid at det vil være enkelttilfeller som i alle fall bør starte i fengsel.

Barnevernet er den instans som må anses å ha et total ansvar for omsorgen for barnet og dets sosiale tilpasning fram til 18 år og for oppfølgningstiltak inntil 23 år.

I de aller fleste tilfeller hvor soning av fengselsdom er aktuelt vil barnevernet allerede ha vært inne i bildet med ulike tiltak og sitte på kunnskapen om barnet. Gjennomsnittlig sittedid for barn i fengsel er 60 dager. Det må forutsettes at barnevernet, når kontakt er etablert på forhånd, følger opp under soning og følger opp i etterkant, om nødvendig inntil fylte 23 år. Behovet for sikkerhet rundt barn som dømmes vil variere. Vi mener barneverntjenesten innehar god kompetanse på vurdering av risiko og behov. Dessuten kan de tilby stor variasjon i tiltakene og vil på den måten kunne ivareta responsivitetsprinsippet.

Svært mange unge som settes i fengsel er 17 åringer. Vår erfaring er at barneverntjenesten kobler seg fra dersom løslatelse skjer etter fylte 18 år eller tett opptil. For denne gruppen glipper samfunnets sikkerhetsnett i 17 års alder. Stortingsmelding 37 (2007-2008) lanserer ”tilbakeføringsgarantien” som innskjerper ulike instansers forpliktelser overfor domfelte/innsatte. Den frakopling fra barnevernets tiltak og oppfølging som i praksis skjer i dag står i skarp kontrast til intensjonen bak tilbakeføringsgarantien.

Region sør er av den oppfatning frihetsberøvende reaksjon for barn bør gjennomføres i barnevernstiltak for å sikre kontinuitet og kvalitet i det kriminalitetsforebyggende og rehabiliterende arbeidet med den enkelte.

9.6.2. Forut for fengselsoppholdet

Det er korrekt at enkelte unge domfelte venter over to måneder før de soner straffen. Dette er meget uheldig. Vår erfaring er imidlertid at det kan være både to og tre år siden den straffbare handling er begått. Ventetiden her skyldes de øvrige ledd i straffesakskjeden. Enkelte ganger har dommen blitt liggende hos politiet i måneder etter at rettskraftig dom er avsagt. Barnevernet må her på banen. De skal ivareta barnets beste og må ha en sentral rolle i å følge dommens vei gjennom systemet. I mange tilfeller er barnet og dets foreldre i en slik situasjon at de ikke kan forventes å purre, ta kontakt for informasjon med mer. Barnevernet bør ha samme forpliktelse til å stille i selve rettsaken som i fengslingsmøtet og skal ha ansvar for å purre, ta de nødvendige telefoner, bistå barnet i å se på soningsmuligheter og ta nødvendig kontakt med kriminalomsorgen.

9.6.3.3 Tilretteleggelse for soning i små enheter

Utvalget foreslår nevnt å opprette egen enhet for unge innsatte i hver region. Unge defineres som aldergruppen 15-23 år. Region sør vil støtte forslaget om at det opprettes en særskilt enhet for unge i hver region, i tråd med den modellen utvalget foreslår.

Med bakgrunn i anbefaling om at varetekt og frihetsberøvende reaksjon for barn i all hovedsak bør gjennomføres i barnevernstiltak foreslår vi at målgruppe for ungdomsenheten blir hovedsakelig bli 18-23 år. I region sør var det 513 innsettelse i denne alderskategorien i 2008.

Gruppen er stor og viser omfattende behov over et vidt spekter.

Larvik fengsel som det vises til i rapporten har vært brukt som spesialenhet for unge i en årrekke. Bærebjelkene i Larvik fengsel har vært metodisk miljøarbeid, program (Brottsbrytet), kontaktbetjentordning og en solid skoleavdeling. Det er gjort mange gode erfaringer i arbeidet med unge i Larvik. Samtidig må vi slå fast at spesielt miljøarbeidet blir skadelidende med den lave bemanningen som er spesielt i ungdommens "fritid". En styrket tverrfaglig kompetanse og styrket bemanning med miljøterapeutisk kompetanse, i tråd med utvalgets forslag ville kunne gjøre det gode arbeidet i Larvik fengsel mye bedre.

9.6.3.6 Reaksjon ved brudd

Det gjøres oppmerksom på at utelukkelse etter § 40 ikke er isolasjon. Dette er kun utelukkelse av fritidsfellesskap og betyr i praksis at utelukkelsen gjelder fritidssysler og ikke arbeid, skoleprogram med mer. Problemet med isolasjon er fengslenes manglende tilbud til aktivitet som tidligere nevnt over. Dette problemet løses ikke ved å endre §37 og § 40. Her må det endringer i fengselsstruktur og bygningsmasse. Det vises for øvrig til uttalelse fra Ringerike fengsel som følger vedlagt.

Kriminalomsorgen region sør er likevel ikke uenig at denne reaksjonsformen er lite hensiktsmessig og neppe vil føre til endring i barnets adferd. Overfor de unge bør andre og mer målretta tiltak benyttes som reaksjon.

9.6.3.8 kontakt med familien

Kriminalomsorgen region sør støtter utvalgets forslag til utvidet rett til besøk og telefon. Så lenge antall innsatte under 18 år begrenses både gjennom andre reaksjoner og bruk av barnevernsinstitusjoner vil ikke dette utgjøre en stor risiko verken for budsjett eller kontrollbehov.

9.6.3.10 Avgjørelsesmyndighet

Dersom det opprettes egne enheter for de yngste innsatte ser ikke region sør behov for å plassere avgjørelsesmyndigheten til regionalt nivå. Det vil bli opparbeidet tilstrekkelig kompetanse lokalt. Dersom det ikke opprettes slike enheter støtter vi utvalgets forslag.

9.7 Kartlegging av siktede:

Utvalget foreslår at det skal barnet skal kartlegges i all tilfeller saken skal pådømmes an en domstol. En undersøkelse av 150 saker gjort i forbindelse med utredningen, viste at kun en tredjedel av ungdom det ble tatt ut tiltale mot hadde vært gjenstand for personundersøkelse. Kvaliteten på personundersøkelser var svært variabel.

Utvalget foreslår at "alle barn det tas ut tiltale mot skal, underlegges en kartlegging før saken pådømmes av en domstol".

Kartleggingen skal avdekke behov, risiko og responsivitet.

Dette er i tråd med kriminalomsorgens faglige føringer både med hensyn til hvem som skal kartlegges og kartleggingens innhold.

Kriminalomsorgen besluttet å ta i bruk et standard kartleggingsverktøy i 2002, men er fortsatt langt fra å implementere det. Utvalgets anbefalinger vil forhåpentligvis revitalisere arbeidet med innføring godt kvalitativt kartleggingsarbeid i kriminalomsorgen.

Region sør vil samtidig bemerke at kunnskapen om de som skal kartlegges ofte vil være kjent av barnevernet på forhånd, dette kan være et argument for at kartleggingen foretas av barnevernet. Tatt i betraktning at barnevernet ofte må inn i saken i etterkant av straffen, kan det tilsi at de involveres i prosessen allerede i oppstarten.

Dette kan løses ved at friomsorgen under PU arbeidet har en lovmessig forpliktelse til å innhente barnevernets uttalelse. Den samme forpliktelsen må naturlig nok speiles i barnevernets lovverk.

9.9.2 bruk av tvang

Kriminalomsorgen region sør støtter utvalgets forslag om å gjennomgå mulighetene for bruk av tvang i barnevernet. I de sakene vi har hatt hvor vi har lyktes med å få domfelte under 18 år over på § 12 soning i barnevernet har vi fått meget ulike tilbakemelding fra Bufetat, kommune og institusjon på hva som er mulig å få til i form av kontroll og trygge rammer. Som eksempel kan nevnes en 16 årig jente dømt for drap som etter mye frem og tilbake fikk gjennomføre straffen

på den institusjonen hun allerede befant seg i. Problemet var at hun via Internett oppnådde kontakt med eldre menn som oppsøkte henne på stedet. I vårt vedtak la vi til grunn et forbud mot ukontrollert bruk av Internett og begrensede besøksrettigheter. I ettertid gjennomførte fylkesmannen tilsyn og har lagt til grunn at dette er ulovlig iht rettighetsforskriften og stiller spørsmål ved om det i det hele tatt er lov å gjennomføre straff i barnevernsinstitusjon etter § 12.

I mange tilfeller er barnevernets reaksjon at dette kan ikke være lov og hvertfall ikke i de statlige institusjonen. Her trengs en rask avklaring.

Merknader til de enkelte bestemmelsene

Straffeloven

Til § 53

Det gjøres oppmerksom på at kriminalomsorgen fortsatt får dommer oversendt hvor vi er gitt ansvar for oppfølging av vilkår ved betinget dom. Dette er særlig aktuelt ved opphold i institusjon. Her er det behov for en avklaring.

Straffeprosessloven

§ 164 a

Frømsorgen bør under kartleggings arbeidet ha en lovmessig forpliktelse til å innhente barnevernets uttalelse. Den samme forpliktelsen må naturlig nok speiles i barnevernets lovverk. Dette kan løses på forskriftsnivå.

§ 183

Plikten til å møte i fengslingsmøte bør også gjelde kriminalomsorgen. Enten den som har foretatt kartleggingen eller den enheten hvor barnet er innsatt. Videre bør det oppstilles en plikt for barnevernet til å møte ved hovedforhandling. Etter dette bør barnevernet gis en plikt til å følge barnet inntil innkalling til soning skjer. Dette er en måte å få fortgang i dommens vei gjennom straffesaksapparatet.

Konfliktrådsloven

§ 22 og § 23

Det er helt nødvendig at det oppstilles et generelt rusforbud under hele gjennomføringen for alle under 18. Inntak av rusmidler er ulovlig før fylte 18 år og bør forbys generelt og gi mulighet for rutinemessige kontroller. § 22 gir en meget begrenset rett til generelt rusforbud. Erfaring viser at § 55 sjelden eller aldri tas i bruk under samfunnsstraff. Også for de over 18 bør det være et generelt rusforbud for ulovlige midler 24 timer i døgnet. Når det gjelder alkohol kan forbudet begrenses i tråd med den foreslåtte § 22. Erfaring viser også at når urinprøver hjemles i § 56 altså ved mistanke ved oppmøte, tas det sjelden eller aldri prøver. Prøvene er ikke egnet til å avdekke rus ved oppmøte fordi tidfestingen ikke er god nok på urinprøvene. Vårt forslag er altså; bruk et generelt rusforbud og gi hjemmel til rutinemessig kontroll.

§ 25

Friomsorgen bør ha et større ansvar ved brudd. Kriminalomsorgen bør ha ansvar for å føre disse sakene for retten. Se punkt 9.5.5. om dette.

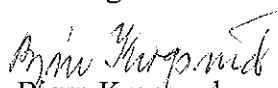
Straffegjennomføringsloven

Straffegjennomføringsloven bør gi føringer for hvilken måte foreldre, verger og barnevernet skal involveres under alle typer straffegjennomføring. Dette er nå meget uklart og ikke kommentert i nåværende NOU eller i tidligere forarbeider til straffegjennomføringsloven.

§ 16

Bestemmelsene omkring EK bør endres slik at maksimumsrammen på 4 måneder ikke skal gjelde for de under 18. Videre bør det ikke oppstilles krav om halv tids soning før delgjennomføring skal kunne finne sted for de under 18.

Vennlig hilsen

Bjørn Krogsrud
regiondirektør

Rita Kilvær
assisterende regiondirektør

Saksbehandler: Torbjørn Eriksen og Rita Kilvær

Kopi til: Lokalt nivå,